

FƏNN SİLLABUSU

İxtisas: 6003012-Muzey, arxiv işi və abidələrin qorunması

Fakültə: Tarix coğrafiya və incəsənət

Kafedra: Tarix və onun tədrisi metodikası

I Fənn haqqında məlumat

Fənnin adı: S/f Qafqaz regionunun memarlıq nümunələri İşçi proqram Tarix və onun tədrisi metodikası kafedrasının 14.09.2022-ci il qərarı ilə təsdiq edilmişdir. Protokol №1.

Kodu: İPFS-B10

Tədris ili: III (2026-2027)

Semestr: V

Tədris yükü : Cəmi: 60 saat. Auditoriya saati: 20 saat (10 saat müəhazirə, 10 saat seminar)

Təhsilalma forması: Qişabi

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 6 kredit

II Müəllim haqqında məlumat:

Soyadı, adı, ata adı, elmi dərəcəsi və elmi adı : dos.Emin Məlikov Nazir oğlu

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Ə.Məmmədov küçəsi, 21, 2 saylı tədris korpusu

Məsləhət saati: I gün 11.00-12.00, II gün : 16.00-17.00

E-mail ünvanı: eminmelikov79@gmail.com

III.Tövsiyə olunan dərsliklər, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

1. Hacıyeva F.M., Ağazadə R.R., Mikayılova M.N. Şəhərsalma nəzəriyyəsi. – Dərslik, Bakı, Memar N-P, 2008, - 240 s.
2. Hüseynov F.M., Əliyev N.Ə., və b. Azərbaycan kiçik və orta şəhərlərinin planlaşdırma və yeniləşdirmə prinsipləri. Bakı, Elm, 2003, -188 s.
1. Əliyev N.Ə. Heydar Əliyev və Bakının memarlığı. Bakı, Ulduz, 2005, -224 s.
2. Hüseynov F.M., Ağazadə R.R., Mikayılova M.N. Şəhərsalma nəzəriyyəsi .- Dərslik, Bakı, Memar N-P , 2008, - 240 s.
3. Бакинская крепость-Ичеришехер.Редколлегия. Санкт-Петербург, 2018
4. Pirişev Vəqif Azərbaycan XIII-XIV əsrlərdə. B., 2003.
5. Кулиева В. А. Роль и позиция мусульманского духовенства в социальнополитической и культурной жизни Азербайджана в XIX начале XX вв. в ракурсе армяно-азербайджанских политических отношений. Баку, 2003.
6. Кулиева В. А. Роль и позиция мусульманского духовенства в социальнокультурной жизни Нахичевани, Эриванской губернии и Зангезура в XIX начале XX вв. Баку, «Элм», 1999.
7. Неймат М.С., Кулиева В.А. Объект армянского террора – памятники материальной культуры азербайджанского народа. Баку, 2007.
8. Avşarova İ., Pirquliyeva Q.Qafqaz arxeologiyası.(Dərslik).Bakı, 2009

IV Prerekvizitlər: Qafqaz regionunun memarlıq abidələri fənninin tədrisindən öncə "Müzeydənkənar tarix və mədəniyyət abidələrinin mühafizəsi və istismarı" fənninin öyrənmək vacibdir.

V Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni zamanda başqa fənnin tədrisə ehtiyac yoxdur.

fənnin təsviri və məqsədi: Azərbaycan xalqının Qafqazın aborigen xalqı olduğunu isbat etmək. Qafqazda qədim dövrlərdə başlayaraq inşa olunmuş memarlıq abidələrinin ona məxsus olduğunu göstərmək. Qafqaz tarixi və mədəni abidələri fənninin tədrisi bölgədə Azərbaycanın qədim dövlətçilik ənənələrinə malik olması və onun keçdiyi zəngin tarixi abidələrə əsaslanaraq bir daha sübut edir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şurasının 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII Qiymətləndirmə Fənn üzrə tələbələrin biliyi 100 ballıq sistemlə qiymətləndirilir. Yeni tələbənin fənn üzrə toplaya biləcəyi balın maksimum miqdarı 100-ə bərabərdir. Bu balın yarısı (50 balı) tələbənin semestr müddətində fəaliyyətinin nəticəsinə (cari qiymətləndirmə), digər yarısı isə (digər 50 balı) imtahanın nəticəsinə (aralıq qiymətləndirmə) görə verilir.

Fənn üzrə cari qiymətləndirmənin nəticəsinə görə verilən maksimum 50 bala aşağıdakılar daxildir:

- 20 bal - seminar dərslərində fəaliyyətinə görə;
- 30 bal - kollokviumların nəticələrinə görə.

Qiymətləndirmə zamanı LDU-nun Elmi Şurasının 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir. İmtahan yazılı şəkildə aparılır və imtahan билетinə bir qayda olaraq fənn üzrə tədris olunan mövzulara aid 5 sual daxil edilir. Hər sual maksimum 10 bal olmaqla qiymətləndirilir (aşağıda qeyd olunan qiymət meyarına əsasən) ki, bu da toplamda fənn üzrə aralıq qiymətləndirmənin nəticəsinə görə verilən maksimum 50 balı təşkil edir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal - tələbə keçilmiş materialı dərinlən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəfli;
- 9 bal - tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun məzmununu tam aça bilər;
- 8 bal - tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal - tələbə keçilmiş materialı yaxşı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir;
- 6 bal - tələbənin cavabı əsasən düzgündür;
- 5 bal - tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir;
- 4 bal - tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal - tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;
- 1-2 bal - tələbənin mövzudan qismən xəbəri var;
- 0 bal - cavab yoxdur.

Tələbənin fənn üzrə aralıq qiymətləndirmə balının (imtahanda topladığı balın) miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin fənn üzrə aralıq qiymətləndirmə balı cari qiymətləndirmə balına (semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala) əlavə olunmur.

Fənn üzrə cari və aralıq qiymətləndirmənin ümumi nəticəsinə görə tələbənin biliyi yekun olaraq aşağıdakı kimi qiymətləndirilir:

Bal aralığı (göstərilən ballar daxil olmaqla)	Hərflə işarəsi	Sözlə yazılışı
91-100 bal	A	əla
81-90 bal	B	çox yaxşı
71-80 bal	C	yaxşı
61-70 bal	D	kafi
51-60 bal	E	qənaətbəxş
51-baldan aşağı	F	qeyri-kafi

avranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili intizam qaydalarını pozduqda onun qında əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.
Təqvim mövzu planı: mühazirə 10 saat, seminar 10 saat

№	Keçirilən mühazirə və seminar mövzuların məzmunu	Saat		Tarix
		Mühazirə	Seminar	
1.	Mövzu: Memarlığın yaranma tarixi və səciyyəvi xüsusiyyətləri PLAN: 1.Dünya memarlığının yaranması və inkişafı tarixindən . 2.Memarlıq və bəşəriyyətin mədəniyyəti 3.Arxeoloji araşdırmalarda Azərbaycanın memarlıq elementləri 4.Dinlər və memarlıq Ədəbiyyat: [1, 2, 3, 4]	2	2	
2.	Mövzu: Azərbaycanda qədim yaşayış evləri və dini tikililər Qafqaz Albaniyası dövrünün memarlığı PLAN: 1.Yaşayış evləri qayaüstü rəsmlərdə və bəzi arxeoloji abidələrdəki modellərdə 2.Dini dünyagörüşü və tikili quruluşları 3. Qafqaz Albaniyasının şəhər memarlığı 4.Atropatenanın antik dövr memarlığı 5.Antik şəhərlər və yaşayış yerlərinin memarlığı. 6.Təbii rəsurslar və Qafqaz Albaniyasının inşaat materialı problemi 7.Cənubi Azərbaycanın inşaat materialı və abidələri Ədəbiyyat: [2, 4, 9,]	2	2	
3.	Mövzu: Alban dövrü və qarabağın tarixi-memarlıq abidələrinin müasir vəziyyəti PLAN: 1.Tarixi hadisələr və memarlıq nümunələrinin ümumi vəziyyəti 2.Maddi-mədəni irsimizə qarşı erməni vandallarının törətdikləri vəhşiliklərin-soyqırımın nəticələri 3.Dağlıq Qarabağın dini memarlıq abidələri(Şərqi Zəngəzur ərazisi üzrə) 4.Aran Qarabağında işğal edilən abidələr 5.Daşkəsən, Şəkinin mühüm tarixi-memarlıq abidələri 6. Azərbaycanın cənub-şərq bölgəsinin tarixi memarlığı 7.Şirvanın memarlıq abidələri Ədəbiyyat: [3,9]	2	2	
4.	Mövzu: Qafqazın memarlığına xristian və islam dinlərinin təsiri PLAN: 1.Qafqaz Albaniyasının təbii coğrafi şəraiti və tarixi dini memarlıq abidələri 2.İslam və Qafqazın müsəlman dövrü abidələrinin özəllikləri 3.Azərbaycanın dünya şöhrətli abidələrinin memarlığı barədə 4.Gürcüstanın dünya şöhrətli abidələri Ədəbiyyat: [4,5, 6,7]	2	2	
5.	Mövzu: Qərbi Azərbaycanın memarlığı PLAN: 1.Orta əsrlərdə Azərbaycanda memarlığın inkişafı 2.Qafqaz memarlığın əsas xüsusiyyətləri 3.Qərbi Azərbaycanın memarlığının özünəməxsusluğu (İrəvan	2	2	

XI. Fənn üzrə tələblər:

Qafqaz tarixi və mədəni abidələri fənninin predmeti və vəzifələrini təyin edilməsi üçün mühüm olan dəqiq memarlıq abidələrinin tikilmə tarxi, adları, quruluşu, hazırkı vəziyyəti kimi mühüm məsələləri aydınlaşdırır. Bu fənnin öyrənilməsi nəticəsində Qafqazda ən qədim dövrlərdən insanlar tərəfindən inşa edilən sadə tikililərdən başlamış, XXI əsrin əvvəllərində inşa edilən çox dəyərli memarlıq abidələrinin inşaat, material məsləsinə və memarlıq üslubunu, o cümlədən tarixi-memarlıq- mədəni sərvətlərin mahiyyətini bilməli və onların elektron formada təqdimatını öyrənməlidir.

XII Fənnin tədrisi üçün nəzərdə tutulan tədris və öyrənmə metodları:

- mühazirə, seminar, praktiki tapşırıqlar
- təqdimat və müzakirə
- debat
- müstəqil iş/araşdırma

XIII. Fənn üzrə təlim nəticələri

- Qafqaz regionunun memarlıq abidələri fənninin mözusunə aid əsas anlayışları tərif edir;
- Regionda yayılmış memarlıq üslublarını fərqləndirir və müdafiə tikililəri (qalalar, istehkamlar), dini abidələr (məscidlər, kilsələr, monastırlar) və mülki tikililərin xüsusiyyətlərini izah edir
- Qafqaz regionunda beynəlxalq təşkilatların, xüsusilə YUNESKO və onun müvafiq şura və komitələrinin fəaliyyəti ilə bağlı araşdırmaları praktiki tapşırıqlara tətbiq edir;
- Regionun memarlıq xüsusiyyətlərini digər bölgələrlə müqayisə edərək fərqləndirir;
- Xəritə, plan və sxemlər üzərində işləyərək abidələrin yerləşməsinə və strukturunu araşdırılmasının nəticələrini meyarlar əsasında dəyərləndirir;
- Qafqaz regionunun memarlıq abidələrinin turizm və mədəniyyət sahəsində istifadəsini planlaşdırır*

XIV. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XV. Kollektiv sualları:

Kollektiv sualları:

1. Dünya memarlığının yaranma və inkişaf tarixi
2. Qafqaz memarlığının inkişaf mərhələləri
3. Qədim dövrdə Qafqazda memarlıq və qayaüstü rəsmlər
4. Arxeoloji araşdırmalarda Azərbaycanın memarlıq elementləri
5. Qafqazda qədim dinlər və abidələrdə əksi
6. Azərbaycanın memarlıq abidələrinin fərqliliyi qədim dövrdə
7. Manna dövlətində memarlıq
8. Midiya dövlətində memarlıq
9. Qədim yaşayış evləri qayaüstü rəsmlərdə və bəzi arxeoloji abidələrdə
10. Qədim dövrdə Qafqazın tikili matrealları

XVI. Fənn üzrə imtahan sualları:

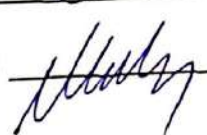
1. Dünya memarlığının yaranma və inkişaf tarixi
2. Qafqazda memarlıq və qayaüstü rəsmlər
3. Arxeoloji matreallarda Azərbaycanın memarlıq elementləri
4. Dini memarlıq abidələri
5. Manna və Midiya dövlətində memarlıq
6. Monoteizm dini memarlıq abidələrində (Azərbaycan üzrə)
7. Atropatenanın antik dövr memarlığı
8. Antik şəhərlər və yaşayış yerlərinin memarlığı
9. Azərbaycanın şimal-qərbindəki xristian abidələri (Şəki, Qax, Balakən və Zaqatala)
10. Müdafiə qalalarının inşaat üsulları və vasitələri (Atropatena və Qafqaz Albaniyası üzrə)

11. Mülki tikili quruluşları (Qafqaz üzrə)
12. Əhəmənilər dövrü memarlıq abidələri
13. Qafqaz Albaniyasının şəhər memarlığı
14. Albaniya dövründə memarlıqda inşaat materialı (Qafqaz Albaniyası üzrə)
15. Albaniya dövründə memarlıqda inşaat materialı (müasir Gürcüstan üzrə)
16. Albaniyada gümbəzli zallar və baziliklar
17. Qafqaz Albaniyasının erkən orta əsr monumental memarlığının günbəz forması
18. Qafqaz Albaniyasının təbii - coğrafi şəraiti və tarixi dini memarlıq abidələri
19. Qarabağda ermənilər tərəfindən işğal edilən abidələrin dağıdılması
20. Xocalının tarixi memarlıq abidələri
21. Kəlbəcərin memarlıq abidələri
22. Antik və ellin dövrü memarlıq abidələrinin ümumi xüsusiyyətləri (Atropatena üzrə)
23. Şirvanın memarlıq abidələri
24. Qarabağın dini memarlıq abidələri
25. Bakının memarlıq abidələri
26. Azərbaycanın cənub-şərq ərazisindəki memarlıq abidələri
27. Qafqazın müsəlman dövrü abidələri.
28. Azərbaycanın dünya miqyaslı memarlıq abidləri
29. Naxçıvanın memarlıq abidələri
30. Azərbaycanın orta əsrlər dövrü memarlığı (IX-XVIII əsrlər)

S/f Qafqaz regionunun memarlıq nümunələri fəninin sillabusu 6003012 "Muzey, arxiv işi və abidələrin qorunması" ixtisasının tədris proqramı, tədris planı və işçi proqram (LDU-nun Tarix və onun tədrisi metodikası kafedrasının 14.09.2022-ci il qərarı ilə təsdiq edilmişdir) əsasında tərtib olunmuşdur.

Sillabus "Tarix və onun tədrisi metodikası" kafedrasında müzakirə edilərək təsdiq edilmişdi (14 may 2026-cı il, protokol № 9).

Kafedra müdiri : dos. K.F.Mahmudov

Fənn müəllimi : dos.E.N.Məlikov